

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Markéta Baňková: Poradna slípký Jarmily

BAŇKOVÁ, Markéta. *Straka v říši entropie*. Praha: Petr Prchal, 2010, 137 s. ISBN 978-808-7003-268. s. 51 – 59

Možnosti využití textu

Vzdělávací oblast – Člověk a příroda, předmět – Fyzika, téma – Newtonovy pohybové zákony

Zkušenosti s textem

Fyzika 6. ročník, učivo Newtonovy pohybové zákony.

S textem jsme pracovali po probrání učiva, použitá metoda – čtení s předvídáním (žáci vyplňovali tabulku, shrnovali jednou větou problém i radu), vizualizace textu (žáci tvořili komiks nebo jeden obrázek z komiksu).

Text

Milá Jarmilo!

Doslechla jsem se, že otevíráš poradnu, a tak budu asi jedna z prvních, kdo Ti píše. Mám problém se svým mužem. Kdysi to byl jezevec jako buk – ztepilý, bystrý, hbitý, kožich lesklý, oči blyštivé, bystrým duchem i vtipem sršel. Dala jsem mu přednost před jinými... Ale pak? Za těch pár let, co je mým mužem, se změnil. Leží v noře na kanapi, nikam nechodí, nic nedělá, jen se nechá obsluhovat. Pořád mne kritizuje, nádobí že prý není umyto, sám ho ale neumyje. Přitom není spokojený ani sám – nelíbí se mu, že ztloustl, ale není divu, když se nehýbe. Začal dokonce pít – nejen vodu, ale i alkohol a to pak bývá ještě horší. Když se napije, leží dál na kanapi, škytá, krká, nebo i křičí. S takovým budižkničemu už šťastná nejsem, ale máme spolu děti, a tak nevím, co mám dělat.

Porad! Jezevčice Elsa

Milá Elso!

Má poradna se týká fyzikálních záležitostí a problém, s nímž se na mne obracíš, nespadá do mé kompetence. Ale protože vím, že u vás v lese už žádná jiná poradna není, pokusím se Ti pomoci aspoň tím, co znám. Na Tvého muže zřejmě působí vliv Newtonových zákonů, respektive zákona setrvačnosti. Ten říká, že těleso – čili Tvůj muž – setrvává v klidu nebo v rovnoměrném pohybu, pokud na něj nepůsobí silou jiná tělesa nebo pokud síly na něj působící jsou v rovnováze. Pokus se tedy svého muže dostat pryč z kanape působením nějaké síly. Doufám, že budeš úspěšná a že pak budete v manželství zase spokojeni.

Jarmila

Milá Jarmilko!

Děkuju Ti za radu. Zkusila jsem, co jsi mi poradila, ale byla jsem úspěšná jen zčásti. Zprvu to šlo hladce – opřela jsem se tlapkami o svého muže a působila na něj veškerou fyzickou silou, kterou jsem byla schopná vynaložit. Nejdřív se sesunul z kanape, pak se nechal dotlačit ven z nory. Když však viděl, že v lese prší a fouká vítr, zasekl se u vchodu a nedal se už žádnou silou přimět k dalšímu pohybu. Dokonce se pokoušel vrátit se zpět na kanape. Přitom křičel. Děti se bály. Co mám dělat

Elsa

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

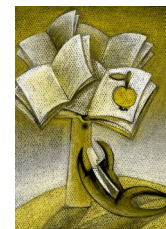
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

Milá Elso!

Příčina Tvého neúspěchu je mi zřejmá. Zprvu jsi, velmi správně, vynaložila sílu, abys dostala svého muže z rovnovážného stavu. To se Ti povedlo a muž se dal do rovnoměrného pohybu ven z nory. Podle zákona setrvačnosti by měl v tomto pohybu pokračovat až do doby, dokud by na něj nezačal působit vliv nějaké další síly. A to se právě stalo! I když Ti připadalo, že již žádná další síla na muže nepůsobila, nebyla to pravda. Působily na něj odpor vzduchu, tření a gravitace, které způsobily, že se přestal pohybovat určeným směrem a zastavil se. To by se nestalo, kdyby vaše nora ležela třeba ve vesmíru v prázdném mezihvězdném prostoru. Tam by pak z nory pokračoval v cestě pořád dál. Zkus tedy pokus zopakovat ještě jednou s větší vervou! Nejsi-li dost silná, přiber si na pomoc nějakou další sílu. Na Zemi můžeš využít třeba gravitaci. Pošleš-li muže z nory z kopce směrem do údolí, gravitace jeho cestu urychlí. Nejste-li na kopci, nalož ho na vozík! Kolečka zmenší problém tření a nebudeš muset vynaložit takovou sílu.

Mnoho úspěchů Ti přeje Jarmila

Milá Jarmilko!

Učinila jsem vše, jak jsi mi poradila. Noru máme ve svahu, to nebyl problém. Pro jistotu jsem si pořídila i vozík. Naložila jsem na něj vzpírajícího se muže, vytáhla ho ven z nory a pustila ze svahu. Opravdu – sjel po stráni do údolí tak rychle, že bych to nikdy nebyla tušila! Ale to je právě ten problém. V údolí teče řeka. Můj jezevec v ní zmizel i s vozíkem. Ale to jsem nechtěla! Běžela sem dolů k řece, co nejrychleji jsem mohla, o větvičky jsem se zraňovala, jak jsem pospíchala, abych ho zase zachránila! Vždyť je to přece můj milý jezevec! Občas sice zlobí, ale přijít o něj? Volala jsem ho celá zoufalá. Děti přiběhly, plakaly a hledaly ho. A nakonec – v křoví slyším sladký hlas! Nadávky! Dupání! Prskání! Jak nejsladší hudba znělo! Jezevec! Můj muž! Světlo mého života! Děkuju Ti, milá Jarmilko! Díky Tvé radě jsem pochopila, jak moc ho miluju!

Šťastná Elsa

Milá Elso!

Jsem moc ráda, že se má rada setkala s takovým úspěchem. No, rádím jen, jak umím, jak jsem študovala. Možná rozšířím svoji poradnu o psychologickou pobočku, když to tak dobře jde. Ať se Ti daří! Přeju Tobě i Tvé rodině hodně štěstí!

Jarmila

Milá Jarmilko!

Já nešťastná. Radost v naší noře trvala jen chvíli. Druhý den byl jezevec ještě mrzutější než dřív. Hned byl zase na kanapi a už se z něj vůbec nehnul. Navíc začal být podezíravý, střeží a kontroluje mne. Uklízím, vařím a z kanape mne sledují dvě vyvalené, nedůvěřivé oči. Pořád mi připomíná, že jsem ho málem utopila! Ach jo, je to všechno ještě horší než předtím! Co mám dělat?

Elsa

Milá Elso!

Mrzí mne, že má rada nepomohla nadlouho. Vždyť říkám, že nejsem psycholog. Přemýšlím, co Ti teď poradit. Napadá mne, že jsi to s intenzitou síly předtím trochu přehnala. Chceme tvého muže přece jenom dostat jen z kanape, z vlivu zákona setrvačnosti. A na to není nutné hned reagovat přemrštěně. Stačilo by, kdyby na něj působila mírnější, ale dlouhotrvající síla. Mám jiný nápad: Zkusme ještě jednou využít gravitaci, sílu, která přitahuje

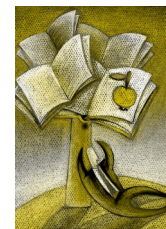
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

tělesa směrem k zemi. Stačí, když kanape nepozorovaně nakloníš a nohy na zvýšené straně podložíš třeba dvěma kameny nebo kusy dřeva. Ty sama nebudeš muset vyvíjet žádnou námahu a muž si už nebude hovět tak pohodlně jako předtím. Při každém svém pohybu bude muset překonávat sílu gravitace, která ho bude táhnout z kanape dolů. Když párkrát spadne na zem, třeba už ho přestane bavit pořád ležet a sleze. Třeba mu pak nezbyde než začít něco dělat. Jít ven. Starat se o děti. Najít potravu. Přinést ti květiny!

Mnoho úspěchů Ti přeje Jarmila

Milá Jarmilko!

Děkuju Ti za další radu! Nevím, co bych si bez tebe počala. Zkusila jsem podložit kanape tak, jak jsi poradila. A skutečně! Zabralo to! Jezevec se začal vrtět, ošívát se, co chvíli slézal z kanape a chodil kolem něj. Párkrát usnul a pak spadl na zem. Jásala jsem! Samozřejmě jen v duchu. Jezevec se zprvu divil, že už kanape není tak pohodlné jako dřív. Byl také o něco víc protivný. Za dva dny však přišel na to, že kanape je nakřivo. A hned ho napadlo, kdo je toho strůjcem! Začal být ještě víc nepříjemný, vztekal se tak, že už se to nedalo vydržet. Co teď? Pověz mi víc o tom podivném zákonu setrvačnosti! Co jej způsobuje? Jak proti němu ještě můžu bojovat?

Tvá Elsa

Milá Elso!

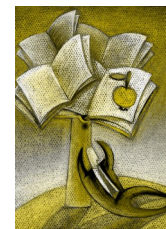
Zákon setrvačnosti vymyslel a formuloval vědec jménem Newton. Zní: Každé těleso setrvává v relativním klidu nebo v rovnoměrném přímočarém pohybu, dokud není přinuceno silovým působením tento stav změnit. Například: když posadíš svého muže nebo děti do vozíčku a rozjedou se, padají nejprve proti směru rozjíždění, tedy mají tendenci setrvat v klidu. Když však vozík prudce zastaví, padají zase po směru jízdy, čili mají tendenci pokračovat v jízdě dál. Prostě to na světě chodí tak, že běh věcí se sám od sebe nemění. Když chceme ve vesmíru něco změnit, musíme k tomu vyvinout nějakou sílu. Co se týká tvého muže a našich neúspěšných pokusů uvést jej ze stavu klidu do pohybu, napadá mne ještě jedno řešení. Co takhle kdyby ses do pohybu dala ty?

Zdraví Jarmila

Milá Jarmilko!

Určitě se divíš, že jsem Ti tak dlouho nepsala. Seběhlo se tolik věcí, že Ti je všechny ani nemohu v jednom dopise vylíčit. Především Tě zdravím z Obloukova, což je malá vesnička nedaleko Uhřiny. Je tu krásně, i když někdy bývalo i těžko. To však jen zpočátku. Jak možná tušíš, věci se daly do pohybu. I když jiné věci a jiným směrem, než jsem zprvu plánovala. Ano, do pohybu se nedal můj muž, ale já sama. Když jsem si přečetla tvůj poslední dopis, dlouho jsem nad ním seděla a přemýšlela, co jsi tou poslední větou chtěla říct. Ne, vlastně ne, nepřemýšlela jsem dlouho. Věděla jsem hned, že jsi pojmenovala, co jsem už dávno tušila. Jak jsi psala o těch věcech ve vesmíru, které přetrvávají, dokud je nezměníme sami, došlo mi, že ani v naší noře se věci nezmění samy od sebe. Sbalila jsem sobě a dětem pár věcí do uzlíku a pijanovi na kanapi jsme daly sbohem. Rvalo mi to srdce, protože se najednou změnil. Sliboval, že bude hodný, že všechno dá zas do pořádku, že bude pilně pracovat. Že nás má rád! No jo, jenže to už sliboval tolikrát! A všechno pak zůstalo při starém. Odešla jsem, i když jsem nevěděla, kde budeme bydlet a z čeho budeme žít. Zima na krku, jídla na louce i v lese ubývá, sehnat teplou noru není jen tak. Všude dravci, po lesích se toulají lišky a zdivočelí psi. Naše mláďata jsou ještě tak nezkušená... Ale nebudu Tě zatěžovat problémy, které jsme zprvu měly, než jsme našly nové útočiště. Ani nebyl čas Ti tenkrát napsat. Dnes už píšu z teplé nory,

Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a
informační centrum (KVIC) Nový Jičín, příspěvková organizace,
Štefánikova 7, 741 11 Nový Jičín,
IČO: 62330403, DIČ: CZ62330403

Podpora poradců pro implementaci kurikulární reformy

registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.05/03.0029

venku prší, mláďata si okolo mne hrají. Jsem unavená, ale po dlouhé době cítím klid. Je ticho, jen dešťové kapky bubnují do uschlého listí. Zima je za humny, ale zvládneme ji. Můj jezevec prý také před týdnem nastoupil do protialkoholické léčebny. Prý se chce zbavit závislosti na pití a začít s námi nový život. Uvidíme...

Děkuji Ti, milá Jarmilko, že jsi mi tak obětavě radila. Žes mi pověděla o Newtonově zákonu setrvačnosti. Já byla v jeho vlivu ještě víc než můj muž! I když nevím, zda to byl vliv té Tvé fyziky... prostě setrvačnost! Měnit pohodlnou noru za nejistotu? Měnit svého muže za samotu? Měnit zaběhlé zvyky za neznámo? Máš pravdu, změna stavu vyžaduje působení síly. Dost velké síly... Ale stalo se, věci se daly do pohybu. Konečně! A dobrým směrem. Doufám, že teď tedy budou dobrým směrem také pokračovat. Neříká snad tohle také zákon setrvačnosti?

Tvá Elsa

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.